

**UCHWAŁA NR LXXXVIII.104.2023
RADY POWIATU W OPATOWIE**

z dnia 28 grudnia 2023 r.

**w sprawie przyjęcia do realizacji 3 – letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Opatowskim**

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 oraz 2023 r. poz. 572) oraz art. 182 ust. 1 w zw. z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji 3–letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Opatowskim stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Opatowie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 r.

Przewodniczący Rady
Powiatu w Opatowie

Bożena Kornacka

Uzasadnienie

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 oraz 2023 r. poz. 572) do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu.

Stosownie do zapisów art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 i 1429) do zadań własnych powiatu należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letniego powiatowego programu rozwoju systemu pieczy zastępczej zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Zgodnie z art. 182 ust. 1 zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Okres obowiązywania 3 – letniego Powiatowego Programu Rozwoju Systemu Pieczy Zastępczej w Powiecie Opatowskim opracowanego na lata 2021-2023 dobiega końca. W związku z powyższym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie opracowało nowy dokument tj.: 3-letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Opatowskim na lata 2024 – 2026. Program zawiera działania w zakresie rozwoju instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej.

Zakłada się, iż program w kilkuletniej perspektywie przyczyni się do rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, a także zapewni dzieciom pozbawionym opieki właściwego wsparcia w pieczy instytucjonalnej, jak również umożliwi powrót dzieci do rodzin biologicznych, co doprowadzi w konsekwencji do minimalizacji występowania sieroctwa społecznego.

Mając powyższe na uwadze przyjęcie uchwały jest uzasadnione.

Opracował: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie.

Uzgodnienie prawne: adw. Anna Piątkowska.

Załącznik do Uchwały LXXXVIII.104.2023

Rady Powiatu w Opatowie

z dnia 28 grudnia 2023 r.

**Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Opatowskim
na lata 2024 – 2026**

Opatów 2023 r.

SPIS TREŚCI

I. Wstęp.....	3
II. Opis Programu.....	4
II.1. Postawa prawna Programu	4
II.2. Instytucje i organizacje zaangażowane w realizację Programu.....	4
II.3. Adresaci Programu	5
II.4. Czas realizacji Programu	5
II.5. Miejsce realizacji Programu	5
III. Finansowanie Programu	5
IV. Teoria z zakresu pieczy zastępczej.....	6
IV.1. Rodzinna piecza zastępcza.....	7
IV.2. Instytucjonalna piecza zastępcza.	10
V. Analiza SWOT – mocne i słabe strony systemu pieczy zastępczej w Powiecie Opatowskim	13
VI. Cele Programu.....	14
VI.1 Cel I. Zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.	15
VI.2 Cel II. Rozwój i wsparcie pieczy zastępczej.....	16
VI.3. Cel III. Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.....	17
VII. Harmonogram działań.....	17
VII.1. Cel I. Zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.....	17
VII.2. Cel II. Rozwój i wsparcie pieczy zastępczej.....	19
VII.3. Cel III. Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej	23
VIII. Przewidywane rezultaty	23

I. Wstęp

Zgodnie z art. 182 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania. W Powiecie Opatowskim funkcję organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie zgodnie z Zarządzeniem Nr 59.2011 Starosty Opatowskiego z dnia 29 listopada 2011 roku w sprawie wyznaczenia w Powiecie Opatowskim organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W celu zapewnienia każdemu dziecku, całkowicie lub częściowo, pozbawionemu opieki rodziców, stabilnego, trwałego i rodzinnego środowiska wychowawczego oraz zgodnie z art. 180 pkt. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej opracowuje się realizuje 3 – letni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej, zwany dalej „Programem”. Podstawę rozwiązań przyjętych w Programie stanowi Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej oraz Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 7 lipca 1991 roku a w szczególności: prawo dziecka do rodziny i pozostawania pod opieką rodziców, prawo do poszanowania więzi rodzinnych dziecka odseparowanego z jakichkolwiek powodów od rodziców, prawo do ustanowienia dlań pieczy zastępczej.

Cytując wstęp do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokładnie oddaje prawdę jaką powinien się kierować każdy dorosły człowiek odpowiedzialny za zdrowie i życie tych najmłodszych, często bezbronnych istot: „Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiece nad dzieckiem i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy zastępczej ma na celu zebranie informacji zawartych w ustawach i rozporządzeniach w zakresie praw i obowiązków przedstawicieli jednostek samorządów terytorialnych, osób i instytucji działających na rzecz pomocy dziecku, oraz jest okazją do refleksji nad trzema ideami: godnością dziecka, jego prawami i dziecięcym obywatelstwem.

Wielkim orędownikiem podmiotowego traktowania dzieci był Janusz Korczak, który o godność dzieci się upominał, o godność, która jest przypisana każdej osobie ludzkiej, jest niezbywalna, potwierdzona prawem natury. Jako lekarz, wychowawca, literat i wielki badacz dzieciństwa spisał swoje pedagogiczne credo, jedno z „Praw dziecka: „Niech się wreszcie każdy dowie i rozpowie w świecie całym, że dziecko to także człowiek, Tyle, że jeszcze mały...”. Wzywał z wielką siłą i determinacją o poszanowanie praw dziecka, jako

pełnoprawnego obywatela, który w społeczeństwie obywatelskim ma prawo do wolności, do szacunku, do swojego dziecięcego świata, do własnych trudów, poszukiwań, pomyłek, do sukcesów, porażek, do życia i śmierci. Uważał, iż prawa dziecka w społeczeństwie powinny opierać się o triadę pełnego personalizmu współuczestnictwa w życiu społecznym: człowieczeństwo – podmiotowość – rozwój.

II. Opis Programu

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2024-2026, stanowiącym kompleksowy system wspierania rodzin. Określa zakres niezbędnych zadań i działań, zmierzających do ograniczenia sieroctwa społecznego. Program opisuje założone do osiągnięcia cele, wymienia instytucje, organizacje, służby i środowiska włączone w realizację przyjętych założeń. Ponadto, Program precyzuje działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, zadania w ramach kategorii działań. Niniejszy dokument pozwoli zaplanować działania w zakresie profilaktyki opieki nad rodziną i dzieckiem oraz działania umożliwiające rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form opieki zastępczej. Dokument ten ma również istotne znaczenie dla zapewnienia specjalistycznego wsparcia dzieciom i rodzinom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Program zawiera również założenia do corocznych limitów rodzin zastępczych zawodowych. Zadania i działania zawarte w niniejszym dokumencie mogą być korygowane w przypadku wystąpienia takiej konieczności.

II.1. Postawa prawna Programu

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Uchwała Nr LXXXVI.88.2023 Rady Powiatu w Opatowie z dnia 28 listopada 2023 roku w sprawie przyjęcia „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2030” dla Powiatu Opatowskiego.
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.
4. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy.
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

II.2. Instytucje i organizacje zaangażowane w realizację Programu

1. Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie.
2. Realizatorami Programu są instytucje i organizacje z terenu powiatu opatowskiego:
 - 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie;
 - 2) Starostwo Powiatowe w Opatowie;
 - 3) instytucje systemu pomocy społecznej;
 - 4) Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Opatowie;
 - 5) asystenci rodzin;
 - 6) placówki oświatowe;

- 7) placówki wsparcia dziennego;
- 8) organizacje pozarządowe;
- 9) organy administracji samorządowej;
- 10) kościoły i związki wyznaniowe;
- 11) sądy rodzinne;
- 12) Policja;
- 13) prokuratura;
- 14) służba zdrowia;
- 15) wolontariusze;
- 16) media;
- 17) inni, w zależności od potrzeb.

II.3. Adresaci Programu

1. Rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
2. Rodziny zastępcze z małoletnimi dziećmi i pełnoletnimi wychowankami pozostającymi w rodzinie zastępczej.
3. Dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.
4. Usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej.
5. Instytucjonalna piecza zastępcza.

II.4. Czas realizacji Programu

Realizacja programu przewidziana jest na lata 2024-2026.

II.5. Miejsce realizacji Programu

Miejscem realizacji Programu jest Powiat Opatowski.

III. Finansowanie Programu

Zgodnie z założeniami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych powiatu należy realizacja zadań z zakresu profilaktyki i wsparcia rodziny oraz zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców.

Źródła finansowania Programu:

- 1) środki własne Powiatu Opatowskiego;
- 2) dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w budowaniu lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną;
- 3) budżet państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych powiatu;
- 4) środki finansowe pozyskane z funduszy unijnych oraz innych źródeł finansowych pozyskanych z zewnątrz;

- 5) środki finansowe samorządów gminnych, zobowiązanych do współfinansowania pobytu dzieci w pieczy zastępczej;
- 6) środki finansowe innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie powiatu opatowskiego;
- 7) środki finansowe z odpłatności rodziców biologicznych za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

IV. Teoria z zakresu pieczy zastępczej

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej definiuje wsparcie rodziny jako zespół planowych działań, których celem jest przywrócenie rodzinie, przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zdolności do ich pełnienia, a system pieczy zastępczej jako zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej.

Podmioty te realizują zadania z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

W celu ochrony autonomii rodziny przed nieuprawnioną i nadmierną ingerencją struktur państwa ustawodawca wskazał szereg zasad, jakimi powinny się kierować podmioty odpowiedzialne za realizację zadań z zakresu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Stosując ustawę powinny mieć one na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- powrotu do rodziny,
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,
- stabilnego środowiska wychowawczego,
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka,
- informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
- dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Zakres zadań ustawowych z obszaru wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej określonych dla samorządu terytorialnego szczebla gminnego, powiatowego i wojewódzkiego posiada odmienny charakter, jest wobec siebie komplementarny i uwzględnia zasadę pomocniczości. Zadania uwzględniające zaspokajanie codziennych potrzeb obywateli powinny być realizowane na poziomie gminy, która w przeważającej mierze pracuje z rodziną biologiczną w celu przywrócenia jej wydolności opiekuńczo-wychowawczej – tu mamy głównie do czynienia z profilaktyką i wsparciem. Zadania o charakterze interwencyjnym i osłonowym w sytuacji, gdy rodzina biologiczna nie jest w stanie pełnić funkcji opiekuńczo - wychowawczych i konieczne jest czasowe lub stałe umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej spoczywają na powiecie, zaś samorząd województwa odpowiedzialny jest za zadania o charakterze rozwojowym – promowanie i upowszechnianie innowacji w pracy z dzieckiem i rodziną, wzmacnianie potencjału kadr pracujących w obszarze wsparcia rodziny i systemie pieczy zastępczej poprzez organizowanie kształcenia i doskonalenia zawodowego kadr gmin i powiatów, budowanie planów strategicznych, opartych o diagnozę potrzeb w zakresie wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, prowadzenie specjalistycznych placówek dla dzieci o specyficznych potrzebach oraz organizowanie i prowadzenie postępowania adopcyjnego.

Jednostki administracji rządowej szczebla wojewódzkiego i centralnego wykonują zadania o charakterze planistycznym, diagnostycznym, monitorującym i kontrolnym.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych jest zespołem planowych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji.

System pieczy zastępczej jest zespołem osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczą zastępczą zapewnia:

1. Realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka.

2. Przygotowanie dziecka do:

1) godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia;
2) pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki;
3) nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych.

3. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

IV.1. Rodzinna piecza zastępcza

Rodzina zastępcza oraz rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie w szczególności:

- traktują dziecko w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej,

- zapewniają dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- zapewniają kształcenie, wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych,
- zapewniają rozwój uzdolnień i zainteresowań,
- zaspokajają jego potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne,
- zapewniają ochronę przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie prywatne dziecka,
- umożliwiają kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Rodziny zastępcze dzielą się na:

- spokrewnione (małżonkowie lub osoba, będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka, tj. babcia, dziadek, brat, siostra),
 - niezawodowe (małżonkowie lub osoba, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
 - zawodowe (małżonkowie lub osoba, nie będący wstępnymi lub rodzeństwem dziecka),
- a wśród nich:

a) pełniące funkcję pogotowia rodzinnego (umieszcza się w nich nie więcej niż 3 dzieci, w razie konieczności umieszczenia rodzeństwa, za zgodą rodziny zastępczej jest dopuszczalne umieszczanie w tym samym czasie większej liczby dzieci – na pobyt okresowy, do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej lub do zakończenia postępowania sądowego o: powrót dziecka do rodziny, przysposobienie, umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej),

b) specjalistyczne (umieszcza się w niej dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dzieci na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, a także małoletnie matki z dziećmi),

- rodzinny dom dziecka (może w nim przebywać łącznie 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość i przebywają w pieczy zastępczej).

Podział rodzinnej formy pieczy zastępczej ilustruje poniższy schemat:

Schemat 1. Podział rodzinnej formy pieczy zastępczej.

Rodziny zastępcze i wychowankowie pieczy zastępczej kontynuujący naukę z terenu Powiatu Opatowskiego - stan na dzień 13 listopada 2023 roku:

- 1) liczba rodzin zastępczych spokrewnionych – 19, w nich 15 dzieci i 9 pełnoletnich wychowanków;
- 2) liczba rodzin zastępczych niezawodowych – 12, w nich 15 dzieci i 3 pełnoletnich wychowanków;
- 3) liczba rodzin zastępczych zawodowych – 1, w niej 3 dzieci i 2 pełnoletnich wychowanków;
- 4) liczba rodzinnych domów dziecka – 0;
- 5) liczba dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności – 6;
- 6) pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych kontynuujący naukę – 8.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Jest to forma wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej. Rola rodziny pomocowej sprowadza się przede wszystkim do wsparcia rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka w sytuacjach czasowej niemożności wypełniania przez nie opieki nad dziećmi, np. w okresie wyjazdów wypoczynkowych czy konieczności pobytu w szpitalu lub w przypadku innych nieprzewidzianych trudności lub zdarzeń losowych w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka.

Rodziną pomocową może być:

- 1) rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- 2) małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Rodzina zastępcza zawodowa, rodzina zastępcza niezawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka może przyjąć dziecko, jako rodzina pomocowa bez względu na liczbę dzieci pozostających pod ich opieką.

Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

1. Dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej.
2. Nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona.
3. Wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego.
4. Nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych.
5. Są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej oraz opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną

przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym.

6. Przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny.
7. Zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:
 - 1) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego;
 - 2) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań;
 - 3) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.
8. Nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przepędstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.
9. Nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.
10. W przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów.

IV.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Placówki opiekuńczo – wychowawcze w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej stanowią instytucjonalną pieczę zastępczą, nad którą nadzór sprawuje powiat.

Placówka opiekuńczo – wychowawcza będąca instytucjonalną formą pieczy zastępczej jest prowadzona przez powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Do głównych zadań, jakie ustawa nakłada na placówki opiekuńczo-wychowawcze należą:

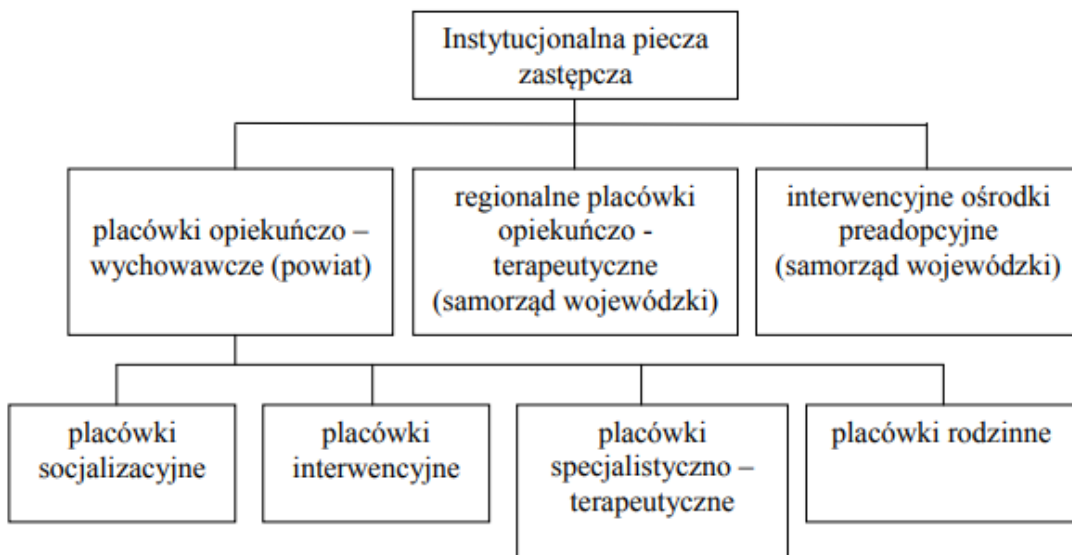
- 1) zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania;
- 2) realizacja przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku;
- 3) zaspokojenie podstawowych emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, religijnych, społecznych potrzeb dziecka;
- 4) umożliwienie, za zgodą sądu kontaktu z rodzicami biologicznymi;
- 5) podejmowanie działań mających na celu powrót dziecka do rodziny;
- 6) zapewnienie dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych oraz korzystania z przysługujących mu świadczeń zdrowotnych;
- 7) objęcie dziecka działaniami terapeutycznymi;
- 8) współpraca z instytucjami wspierającymi działania placówek opiekuńczo-wychowawczych takimi jak sąd, powiatowe centrum pomocy rodzinie, rodzina, asystent rodziny i organizator rodzinnej pieczy zastępczej szczególnie w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia;
- 9) zapewnienie dziecku korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

Ustawa wymienia cztery typy placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- a) socjalizacyjne,
- b) interwencyjne,

- c) specjalistyczno –terapeutyczne,
- d) rodzinne.

Schemat typów instytucjonalnej pieczy zastępczej przedstawiono poniżej:

Schemat 2. Typy instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Instytucjonalna piecza zastępcza tj. interwencyjne ośrodki preadopcyjne (samorząd wojewódzki), regionalne placówki opiekuńczo - terapeutyczne (samorząd wojewódzki), placówki opiekuńczo – wychowawcze (powiat): placówki rodzinne, specjalistyczno – terapeutyczne, placówki interwencyjne oraz placówki socjalizacyjne.

Na terenie powiatu opatowskiego funkcjonuje Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych w Opatowie, które zapewnia wspólną obsługę administracyjną i finansową dla 6 placówek opiekuńczo – wychowawczych, tj.:

1. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Nieskurzowie Nowym, typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi.
2. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Tarłowie, typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi.
3. Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 w Opatowie, typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi.
4. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu specjalistyczno – terapeutycznego w Opatowie.
5. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza w Ożarowie, typu socjalizacyjnego z miejscami interwencyjnymi.
6. Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza typu specjalistyczno – terapeutycznego „Mój dom” w Opatowie.
7. W trakcie remontu jest budynek na potrzeby Placówki Opiekuńczo – Wychowawczej w Ciszycy Górnej.

Placówki opiekuńczo-wychowawcze ze względu na typ pełnią następujące funkcje:

1. Placówka opiekuńczo – wychowawcza typu socjalizacyjnego dla dzieci powyżej 10 roku życia.
2. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:
 - 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
 - 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
 - 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.
3. Placówka opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego pełni funkcję doraźnej opieki nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki.
4. Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:
 - 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
 - 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
 - 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.

Placówka typu specjalistyczno-terapeutycznego zapewnia ponadto: zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego, wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, którzy ten obowiązek realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi.

Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości, zwłaszcza, gdy przepisy ustawy przewidują możliwość zlecenia realizacji tych zadań przez organy jednostek samorządu terytorialnego.

Stosując niniejszy Program należy mieć na uwadze:

- 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

V. Analiza SWOT – mocne i słabe strony systemu pieczy zastępczej w Powiecie Opatowskim

Przed rozpoczęciem procesu formułowania celów Programu, analizie SWOT poddano założenie, że rodzina stanowi fundament kapitału społecznego i tak rozumiana, powinna być podmiotem oddziaływań samorządów lokalnych, w tym samorządu województwa.

Nazwa SWOT powstała od pierwszych liter kategorii, jakie się na nią składają:

S – Strengths (mocne strony)

W – Weaknesses (słabe strony)

O – Opportunities (szanse w otoczeniu)

T – Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Mocne strony:	Słabe strony:
<ul style="list-style-type: none">- dokonanie diagnozy potrzeb, identyfikacja celów i potrzeb,- funkcjonowanie rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych,- funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych, które posiadają wymagane standardy w zakresie opieki,- funkcjonowanie w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie Powiatowego Punktu Konsultacyjno-Doradczego pełniącego rolę poradnictwa specjalistycznego, interwencji kryzysowej, udzielanie klientom pomocy społecznej informacji o prawach i uprawnieniach, służących przywróceniu	<ul style="list-style-type: none">- brak kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych,- brak wolontariuszy,- niska świadomość społeczna w zakresie potrzeb pieczy zastępczej,- niewystarczająca ilość organizacji pozarządowych, działających w zakresie pomocy dziecku i rodzinie,- słaba efektywność pracy rodzin zastępczych z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.

<p>samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zatrudnienie wykwalifikowanej kadry pomocy społecznej oraz koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - system promowania rodzicielstwa zastępczego, - współpraca jednostek pomocy społecznej i wspierania rodziny, - organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, - udzielanie wsparcia rodzinom zastępczym, - udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczej, - podnoszenie kwalifikacji kadry, - przeszkolenie pracowników w programie PRIDE, - pozyskiwanie środków finansowych zewnętrznych na rozwój pieczy zastępczej. 	
Szanse:	Zagrożenia:
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie akcji promocyjnej na rzecz rodzicielstwa zastępczego, - praca z rodziną biologiczną w celu umożliwienia dziecku powrotu do rodziny, - aktualizowanie systemu prawnego zgodnie z bieżącymi potrzebami pieczy zastępczej, - dostęp do funduszy z Unii Europejskiej, - możliwość pozyskania kandydatów w zakresie pieczy zastępczej, - praca koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, - szkolenia dla rodzin zastępczych. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej, - brak chętnych osób/rodzin do sprawowania funkcji rodziny zastępczej, - niska skuteczność akcji promujących rodzicielstwo zastępcze, - niska świadomość społeczna w temacie pieczy zastępczej.

Tabela 1. Analiza SWOT– mocne i słabe strony pieczy zastępczej w Powiecie Opatowskim.

VI. Cele Programu

Podstawową przyczyną umieszczania dzieci w różnych formach opieki zastępczej jest brak realnej pomocy rodzinie zmarginalizowanej lub rodzinie w kryzysie, dlatego istotą proponowanych rozwiązań jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, jeżeli ma ona trudności w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Działania podejmowane w ramach tego systemu powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony szybki do niej powrót dla tych dzieci, które z uwagi na ich dobro okresowo musiały zostać umieszczone poza rodziną.

Mając powyższe na uwadze uznaje się, że bardzo duże znaczenie mają działania profilaktyczne, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowywaniu dzieci,

przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązywać we wczesnym okresie ich pojawiania się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest praca z rodziną. Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności, jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka. W wyniku pracy z rodziną powinna ona osiągnąć zdolność prawidłowego funkcjonowania na tyle, aby bezpieczeństwo dzieci nie było zagrożone.

Działaniom profilaktycznym mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że powinny mieć one charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, zmierzać do integracji dziecka z jego rodziną.

Wśród osób sprawujących pieczę zastępczą nad dzieckiem szczególne miejsce powinny zajmować rodzinne formy pieczy zastępczej. Mają one przewagę nad instytucjonalnymi formami nie tylko z uwagi na skutki społeczne, w tym przede wszystkim dobro dziecka, ale także z punktu widzenia skutków ekonomicznych: koszty opieki i wychowania dziecka w każdej z rodzinnych form pieczy zastępczej są znacznie niższe niż w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Mając to na uwadze zakłada się, że podstawowymi formami pieczy zastępczej będą rodziny zastępcze spokrewnione, rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe oraz rodzinne domy dziecka. W sytuacji gdy brak jest kandydatów na rodziny zastępcze lub ograniczona jest ilość rodzin zastępczych formy instytucjonalnej pieczy zastępczej są jedyną możliwą formą zapewnienia dzieciom opieki i wychowania.

Aby system opieki nad dzieckiem i rodziną przyniósł pożądane efekty i był zgodny z założonymi kierunkami należy podjąć następujące działania:

1. Wspierać rodzinę biologiczną dziecka, aby dziecko pozostało w rodzinie własnej – zgodnie z zasadą pomocniczości nie wyręczając rodziców.
2. Rozwijać rodzinne formy opieki zastępczej.
3. Kierować dzieci do instytucjonalnych form pieczy zastępczej, gdy zagrożone jest życie i zdrowie dziecka.
4. Dać szansę na powrót dziecka do rodziny, wspierać rodziny biologiczne.

VI.1 Cel I. Zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej

Adresaci: rodziny z „grupy ryzyka” tj. rodziny z dziećmi w wieku od 0 do 18 r. ż., w których występują czynniki upośledzające prawidłowe wykonywanie funkcji rodzicielskich.

Cel ten zwraca uwagę na rolę rodziny biologicznej jako podstawowej komórki społeczeństwa. Należy tu podkreślić znaczenie profesjonalnej, wieloaspektowej pracy z rodziną w jej środowisku naturalnym, w szczególności wsparcia w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych.

Podstawowym zadaniem realizowanym w celu pierwszym jest profilaktyka, czyli zapobieganie kierowania dzieci do zastępczych form opieki. W obszarze tym należy położyć szczególny nacisk na profesjonalną pracę z rodziną w jej środowisku naturalnym. Działania wspomagające i wspierające rodzinę pozwolą na wzmocnienie jej podstawowych funkcji,

a tym samym ograniczą liczbę orzeczeń sądu rodzinnego o umieszczeniu dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Działania te powinny obejmować stosowanie aktywnych metod pracy socjalnej, w tym kontraktu socjalnego, a także wsparcie ze strony gmin – priorytetowe przyjmowanie dzieci do przedszkoli, ułatwiony dostęp do pedagoga, psychologa itp., tworzenie świetlic środowiskowych i sieci wsparcia dla rodziców biologicznych.

W przypadku, kiedy następuje umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej należy starać się wypracować pozytywny stosunek do opieki zastępczej, zarówno u rodziców biologicznych jak i u dzieci, podkreślając czasowość tej opieki. Istotne jest tu zapewnienie możliwości kontaktu dzieci z rodziną biologiczną oraz stopniowe przejmowanie opieki nad dzieckiem np. przez etap rodziny zaprzyjaźnionej. Nie wolno zapominać przy tym o konieczności przygotowania samego dziecka do zmiany opiekunów i miejsca pobytu. Wzmocnienie rodziny jako pierwszego ogniwa systemu opieki nad rodziną i dzieckiem, poprzez środowiskowe, wielozakresowe wsparcie w realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych, jest zadaniem priorytetowym.

VI.2 Cel II. Rozwój i wsparcie pieczy zastępczej

Adresaci: społeczeństwo powiatu, w szczególności kandydaci do pełnienia funkcji zawodowych oraz niezawodowych rodzin zastępczych, rodziny zastępcze spokrewnione, instytucjonalna piecza zastępcza.

Realizacja tego celu ma przyczynić się do stworzenia korzystnego klimatu społecznego wokół rodzicielstwa zastępczego. Podstawowym zadaniem realizowanym jest zwiększenie liczby zawodowych oraz niezawodowych rodzin zastępczych, które są w stanie zapewnić dziecku optymalne warunki rozwojowe oraz tworzenie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zabranie dziecka z rodziny biologicznej ma być ostatecznością, gdy jego dobro jest zagrożone. Działaniu temu towarzyszy przyjęcie zasady, zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwojowych, które mogą zagwarantować rodziny zastępcze zawodowe oraz niezawodowe rodziny zastępcze.

W obszarze tym kładzie się szczególny nacisk na promocję, pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, w tym zwłaszcza zawodowe a także likwidację barier, które nie zachęcają mieszkańców powiatu opatowskiego do podjęcia się obowiązków związanych z opieką nad dziećmi w ramach rodziny zastępczej oraz tworzenie instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Istotne jest również wypracowanie przywilejów dla rodzin zastępczych np. ułatwienie dostępu do specjalistów z zakresu wychowania oraz zbudowanie sieci wsparcia społecznego, w tym propagowanie działań samopomocowych.

Warunkiem powodzenia rozwoju pieczy zastępczej jest zapewnienie wzajemnych kontaktów dziecka i rodziny biologicznej oraz akcentowanie tymczasowości opieki w pieczy zastępczej.

VI.3. Cel III. Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej

Adresaci: rodziny, których dzieci przebywają w zastępczych formach opieki oraz rodziny zastępcze.

Podstawowym zadaniem do zrealizowania w celu trzecim jest inicjowanie działań niezbędnych do unormowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka. Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki wymagają systematycznego, długoterminowego oraz specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich. Nawet, jeśli nie będzie możliwości powrotu małego dziecka do rodziny naturalnej, to często powraca ono jako pełnoletni wychowanek opuszczający rodzinę zastępczą i istotne jest zapewnienie mu przynajmniej minimalnego wsparcia ze strony tej rodziny. Realizacja przyjętych w Programie założeń pozwoli na udzielenie rodzinie szybkiej i skutecznej pomocy, tak by dziecko mogło do niej wrócić na stałe.

Jednocześnie ważna jest praca z rodzinami zastępczymi, aby wspierały one rodziny biologiczne w ich wysiłkach na rzecz powrotu dziecka i przygotowanie samego dziecka na takie zmiany.

Ciągłość i efektywność podejmowanych działań daje gwarancję na pełną reintegrację rodziny, a tym samym zaspokaja podstawowe prawo dziecka, jakim jest wychowanie w rodzinie.

Realizacja tego zadania wymaga ścisłej współpracy i zaangażowania wielu instytucji i organizacji zajmujących się statutowo opieką nad rodziną i dzieckiem.

Powrót dzieci z zastępczych form pieczy do środowisk rodzinnych. Podstawą powrotu dziecka do środowiska rodzinnego jest reintegracja rodziny. Warunkami koniecznymi reintegracji są:

- 1) poprawa sytuacji materialnej rodzin naturalnych;
- 2) uregulowanie sytuacji prawnej rodziny;
- 3) systematyczna praca z rodziną w celu wyeliminowania istniejących patologii.

VII. Harmonogram działań

VII.1. Cel I. Zapobieganie umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej

Zgodnie z art. 180 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej program rozwoju pieczy zastępczej zawiera:

1. Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
3. Limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy.

Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu opatowskiego realizowany jest poprzez działania mające na celu promocję rodzinnej pieczy zastępczej w lokalnej rozgłośni radiowej i telewizyjnej, prasie a także za pośrednictwem duszpasterzy kościołów i burmistrzów miast/wójtów gmin, wchodzących w skład Powiatu Opatowskiego. Ponadto, promocja rodzinnej pieczy zastępczej odbywa się również za pośrednictwem witryny internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Opatowie oraz fanpage Starostwa Powiatowego w Opatowie. Istotnym elementem w tym obszarze działań jest również poprawa uwarunkowań dla procesów tworzenia nowych rodzinnych form pieczy zastępczej oraz wprowadzenie systemu teleinformatycznego, tj. bieżące prowadzenie przez Starostę elektronicznych wykazów zgodnie

z ustawą a także podnoszenie świadomości i umiejętności w zakresie przewycięzania kryzysów w rodzinach i rozwoju kompetencji rodzicielskich w rodzinach zastępczych.

Z kolei mając na względzie plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej, należy zauważyć, że w większości przypadków dzieci umieszczone w Placówkach Opiekuncho – Wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu opatowskiego to dzieci pochodzące z powiatów innych niż Powiat Opatowski. W przypadku konieczności zabezpieczenia dzieci pochodzących z terenu Powiatu Opatowskiego, w pierwszej kolejności podejmuje się próby poszukiwania miejsca w rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu opatowskiego, a w przypadku braku tych miejsc – na terenie powiatów ościennych oraz powiatów zlokalizowanych na terenie całego kraju. Ponadto wykazuje się dążenie do umieszczania i przebywania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej jedynie w uzasadnionych przypadkach, z uwzględnieniem wieku tych dzieci tj. powyżej 10 roku życia.

Limit rodzin zastępczych zawodowych założony na dany rok kalendarzowy opracowywany jest w oparciu o możliwości finansowe Powiatu Opatowskiego w zakresie powołania nowych rodzin zastępczych zawodowych i rezeznanie w zakresie kandydatur rodzin zastępczych.

Nr	Zadanie	Działanie	Termin realizacji
1.	Tworzenie odpowiednich struktur oraz podejmowanie działań mających na celu wsparcie rodzin z „grupy ryzyka”.	1.1.Działalność zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej, którego zadaniem będzie podejmowanie działań wspierających rodziny w wypełnianiu funkcji rodzicielskich.	Praca bieżąca
		1.2.Utrzymanie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych oraz specjalistów działających w systemie wsparcia dziecka i jego rodziny	Praca bieżąca
		1.3.Prowadzenie efektywnej pracy socjalnej przez pracowników w kierunku przywrócenia rodzinom zdolności do wypełniania właściwych im funkcji	Praca bieżąca
		1.4.Pomoc wolontaryjna w rozwiązywaniu problemów rodziny.	2024-2026
		1.5.Organizowanie i udzielanie interdyscyplinarnej pomocy w środowisku rodziny przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny w każdej gminie.	Praca bieżąca
2.	Wsparcie rodziny i dziecka z „grupy ryzyka” w placówkach systemu oświaty.	2.1. Priorytetowe przyjmowanie dzieci z rodzin z „grupy ryzyka” do przedszkoli oraz poradni psychologiczno-pedagogicznych.	Praca bieżąca
		2.2.Priorytetowe przyjmowanie dzieci z rodzin z „grupy ryzyka” przy organizacji wszelkich form wsparcia w szkole (np. zajęcia dodatkowe, zajęcia specjalistyczne, organizacja czasu wolnego).	Praca bieżąca

		2.3.Stała współpraca zespołu ds. pieczy zastępczej z innymi instytucjami wspomagającymi dziecko i rodzinę oraz organizacjami pozarządowymi.	Praca bieżąca
3.	Podnoszenie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych w zakresie problematyki rodzicielstwa zastępczego i przeciwdziałania umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej.	3.1.Współpraca i szkolenia dla pracowników oświaty.	Praca bieżąca
		3.2.Warsztaty dla rodziców z zakresu podnoszenia ich umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.	Praca bieżąca
		3.3.Szkolenia specjalistyczne dla pracowników pomocy społecznej pracujących z rodzinami z „grupy ryzyka”.	Przynajmniej 1 raz w roku oraz w miarę potrzeb

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Analiza porównawcza liczby nowo utworzonych rodzin zastępczych w danym roku z podziałem na poszczególne typy.
2. Analiza porównawcza liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych różnych typów.
3. Analiza porównawcza liczby zawartych umów na pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej.
4. Ilość lokali mieszkalnych z zasobów powiatu przeznaczonych dla rodzin zastępczych.

VII.2. Cel II. Rozwój i wsparcie pieczy zastępczej

Nr	Zadanie	Działanie	Termin realizacji
1.	Tworzenie rodzin zastępczych zawodowych.	1.1.Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych zawodowych, rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, rodzin zastępczych niezawodowych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.	2024-2026
		1.2.Stałe prowadzenie kampanii społecznych promujących rodzicielstwo zastępcze.	Praca bieżąca
		1.3.Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzin	2024-2026

		zastępczych niezawodowych, prowadzących rodzinne domy dziecka i rodzin pomocowych oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.	
		1.4.Zawieranie umów o pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej i kierowanie do niej dzieci.	2024-2026
		1.5.Zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.	Praca bieżąca
1a	Zakłada się limit rodzin zastępczych zawodowych: 2024 r. – 1 rodzina, 2025 r. – 1 rodzina, 2026 r. – 1 rodzina.		2024-2026
1b	Zakłada się limit rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego: 2024 r. – 1 rodzina, 2025 r. – 1 rodzina, 2026 r. – 1 rodzina.		2024-2026
1c	Plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej		2024-2026
1d	Plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej		2024-2026
2.	Likwidacja barier utrudniających rozwój rodzicielstwa zastępczego– przywileje.	2.1.Priorytetowe przyjmowanie dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych do przedszkoli.	Praca bieżąca
		2.2.Ulgi dla rodzin zastępczych w pokrywaniu opłat stałych za przedszkole.	Praca bieżąca
		2.3.Dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka.	Praca bieżąca
		2.4.Świadczenie na pokrycie: <ul style="list-style-type: none"> • niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka – jednorazowo, • wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo. 	Praca bieżąca

		2.5.Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego, świadczenie fakultatywne.	Praca bieżąca
		2.6.Środki finansowe na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnego, świadczenie fakultatywne.	Praca bieżąca
		2.7.Nieodpłatny udział dzieci z rodzin zastępczych w zajęciach rekreacyjno-sportowych.	Praca bieżąca
		2.8.Organizowanie szkoleń, podnoszenie lub uzyskiwanie nowych kwalifikacji, organizowanie czasu wolnego zorganizowanego wypoczynku poza miejscem zamieszkania, aktywizacja zawodowa, społeczna, edukacyjna i zdrowotna rodzin zastępczych, wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej ze środków budżetu powiatu, wojewódzkich, krajowych i unijnych.	2024-2026
3.	Objęcie pomocą psychologiczno – pedagogiczną rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych.	3.1.Praca zespołu do spraw pieczy zastępczej: <ul style="list-style-type: none"> • koordynator rodzinnej pieczy zastępczej, • pracownik socjalny, • psycholog, • pedagog, • inni, w zależności od potrzeb. 	Praca bieżąca
		3.2.Priorytetowy dostęp rodzin zastępczych do usług poradni psychologiczno-pedagogicznych i jednostek specjalistycznego poradnictwa	Praca bieżąca
		3.3.Prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących	Praca bieżąca

		rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.	
		3.4.Organizowanie zajęć terapeutycznych dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych.	Według potrzeb
		3.5.Zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych.	Według potrzeb
		3.6.Organizowanie dla rodzin zastępczych poradnictwa rodzinnego, grup wsparcia i superwizji.	Według potrzeb
		3.7.Organizowanie wyjazdów, turnusów dla rodzin zastępczych mających trudności wychowawcze z podopiecznymi.	Według potrzeb
4.	Wsparcie wolontaryjne rodzin zastępczych w wypełnianiu ich funkcji socjalizacyjno–edukacyjnej.	4.1.Pomoc w odrabianiu lekcji, udział w zajęciach pozalekcyjnych, wspieranie rozwoju funkcji rozwoju psycho–osobowego, indywidualna praca z dzieckiem.	Praca bieżąca
		4.2.Pomoc w organizowaniu czasu wolnego.	Praca bieżąca
5.	Szkolenie specjalistów w zakresie wsparcia i współpracy z rodziną zastępczą.	6.1.Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej zajmujących się pieczę zastępczą.	Wg potrzeb
		6.2.Superwizja dla pracowników pomocy społecznej i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej współpracujących z rodzinami zastępczymi.	Wg potrzeb

Wskaźniki osiągnięcia celu:

1. Analiza porównawcza liczby nowo utworzonych rodzin zastępczych w danym roku z podziałem na poszczególne typy.
2. Analiza porównawcza liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych różnych typów.
3. Analiza porównawcza liczby zawartych umów na pełnienie funkcji zawodowej rodziny zastępczej.
4. Ilość lokali mieszkalnych z zasobów powiatu przeznaczonych dla rodzin zastępczych.

VII.3. Cel III. Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej

Nr	Zadanie	Działanie	Termin realizacji
1.	Przygotowanie rodziny naturalnej do powrotu dziecka z pieczy zastępczej.	1.1.Prowadzenie działań terapeutyczno-edukacyjnych z rodzinami, których dzieci czasowo umieszczone są w pieczy zastępczej.	Praca bieżąca
		1.2.Umożliwienie rodzinom biologicznym korzystania z Powiatowego Punktu Konsultacyjno – Doradczego.	Wg potrzeb
2.	Wspieranie rodziny naturalnej, do której powróciło dziecko z pieczy zastępczej.	Działania wspierające rodzinę i dziecko, wynikające z celu pierwszego niniejszego programu.	Praca bieżąca

Wskaźnik osiągnięcia celu:

1. Analiza porównawcza liczby dzieci powracających z zastępczych form pieczy do rodziny naturalnej.
2. Analiza porównawcza liczby rodzin naturalnych, do których powróciły dzieci z różnych form pieczy zastępczej.

VIII. Przewidywane rezultaty

Realizacja Programu przewiduje rozwój sieci wsparcia dla rodzin zagrożonych odebraniem dzieci i ewentualnego umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej, w szczególności w rodzinach zastępczych. Program przewiduje w sytuacjach, gdy dobro dziecka jest zagrożone, umieszczanie dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. I jakkolwiek wiadomym jest fakt, iż do harmonijnego rozwoju każdego dziecka potrzebna jest „zdrowa” i „wydolna wychowawczo” rodzina, niemniej jednak prawo przewiduje realizację pieczy zastępczej w zakresie form rodzinnych i instytucjonalnych, i ze względu na ważny interes dziecka wybór formy pieczy zastępczej zależy od sytuacji, w jakiej dziecko się znajduje.

Ponadto Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej przewiduje:

1. Wsparcie dzieci i resocjalizację.
2. Zapewnienie warunków właściwego rozwoju dzieci w rodzinie.
3. Tworzenie oparcia społecznego dla dzieci i rodzin pozostających w trudnych sytuacjach życiowych.
4. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.
5. „Odczarowanie” instytucjonalnej pieczy zastępczej, jako jednej z form zabezpieczenia zdrowia i życia dziecka, którego zdrowie i życie jest zagrożone.

Program ma charakter otwarty i będzie podlegał ewaluacji w zależności od pojawiających się potrzeb.